Rok V. Wilno, dn. 10 maja 1931 r. Nr. 9.

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI.

Cena prenumeraty:
Rocznie . . 15 zł
Półrocznie . 8 zł
Nr. pojedyń. 80 gr

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6, m. 1.
Konto P. K. O. Nr. 80.833

Cena ogłoszeń:
Cała strona 48 zł
Pół strony . 24 zł
1/4 strony . 12 zł
1/8 strony . 8 zł

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

Zarządzenia Stolicy Apostolskiej.

Pismo Stolicy Apostolskiej do J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity Wileńskiego z powodu Kongresu Eucharystycznego.

SEKRETARJAT STANU
JEGO ŚWIĘTOBLIWOŚCI.

Watykan, dn. 8 kwietnia 1931 r. Nr. 99.079.

Do J. E. Księdza Romualda Jałbrzykowskiego, Arcybiskupa Wileńskiego w Wilnie.

Ekscelencjo,

Ojciec Święty z największem zadowoleniem przyjął wiadomość o Kongresie Eucharystycznym, mającym się odbyć z wielką okazałością i uroczystością w maju roku bieżącego w mieście Wilnie.

Ponieważ do coraz większego wzrostu kultu względem Najświętszego Sakramentu Ołtarza przyczyniają się w nadzwyczajny sposób Kongresy Eucharystyczne, w których udział licznie zebranego ludu pobożnego nawet na obojętnych i inowierców oddziaływa, szczęśliwa zaprawdę była myśl Waszej Ekscelencji, aby zgromadzenia takie, mianowicie dekanalne, w wielu miejscowościach i w różnym czasie odprawione ku pożytkowi i wygodzie całej tak rozległej archidiecezji wileńskiej służyć mogły.

Co się zaś tyczy odpustów i przywilejów dla Kongresów dekanalnych już to jest przewidziane w Liście Apostolskim i dn. 7 marca 1924 r. (*Acta Ap. Sedis,* tom 16, str. 154—158), rozciągającym odpusty i przywileje,[1]) udzielone większym Kongresom, na Kongresy pomniejsze, z wyjątkiem błogosławieństwa Papieskiego i z ograniczeniem odpustów do odnośnego terytorjum, dla wyjednania jednak ich zwrócić się można do Sekcji odpustowej Św. Penitencjarji.

Niech Bóg Wszechmogący sprawi, aby te Kongresy wybitnie przyczyniły się do wzrostu czci i miłości ku Świętej Eucharystji pomiędzy wiernymi, troskliwej opiece Ekscelencji zleconymi; jako rękojmę zaś tych darów Nieba, Ojciec Święty

---

1) *Wiadomości Archid. Wil.* 1931 r. str. 40.

udziela swego Apostolskiego błogosławieństwa Ekscelencji oraz wszystkim umiłowanym w Chrystusie dzieciom, którzy w Kongresach Eucharystycznych w jakikolwiek sposób według swej możności wezmą udział.

Ja zaś najchętniej donosząc o tem, cieszę się z możności oświadczenia należnego szacunku.

Ekscelencji Waszej najoddańszy
E. Kardynał Pacelli.

Proces kanonizacyjny bł. Jana Bosco Wyzn.

Ojciec św. Pius XI d. 18 czerwca 1930 r. wyznaczył Komisję do sprawy kanonizacji bł. Jana Bosco, założyciela Zgromadzenia Zakonnego Księży Salezjanów i Zgrom. Zakon. Córek N. Maryi Panny Wspomożycielki wiernych. Referentem sprawy jest J. Em. Kard. Aleksander Verde.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 23, str. 82).

Proces beotyfikacyjny Sługi Bożego Kontarda Ferrini'ego.

Św. Kongr. Obrz. dekretem z dnia 8 lutego 1931 r. orzekła stopień heroiczny cnót teologicznych: Wiary, Nadziei i Miłości Boga i bliźniego, oraz cnót kardynalnych: Roztropności, Sprawiedliwości, Męstwa i Wstrzemięźliwości i z niemi złączonych—Sługi Bożego Kontarda—Eugenjusza — Franciszka — Izydora — Dominika Ferrini'ego, urodzonego 4 kwietnia 1859 roku w Medjolanie a zmarłego w opinji świętobliwości 17 października 1902 roku, profesora Prawa Rzymskiego na Uniwersytetach w Pawji, Messynie i inn., znanego w szerszych kołach alpinisty. Dekret powyższy polecono ogłosić i umieścić w aktach Św. Kongr. Obrz.

(*Acta Ap. Sedis*, t. 23, str. 84.)

Dekret św. Kongreg. Soborowej o używaniu dzwonów poświęconych.

Ze wszechmiar przystoi, aby dzwonami konsekrowanemi lub poświęconemi, które „wypada mieć w każdym kościele do wzywania wiernych na nabożeństwa i inne akty religijne“, posługiwano się tylko do tego użytku, który przez Władzę kościelną, „której używanie ich jedynie podlega“, jest wyraźnie przepisany, zgodnie z kanonem 1169 § 1—3 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

To zaś, co Władza kościelna o prawnem używaniu poświęconych dzwonów niejednokrotnie poprzednio postanowiała, wyrażono we wspomnianym kanonie 1169 § 4 temi słowy: „Z zachowaniem warunków, podanych, za zgodą Ordynarjusza, przez tych, którzyby dali dzwon kościołowi, dzwonu kościelnego do celów czysto świeckich używać nie wolno, z wyjątkiem konieczności, albo gdy pozwoli na to Ordynarjusz, lub też gdy istnieje prawny zwyczaj“.

Z doniesień jednak niektórych Ordynarjuszów widać, że niektórzy proboszczowie i rządcy kościołów, bez zasięgnięcia rady Ordynarjuszów, są nieraz skłonni, albo łatwo zezwalają na użytek dzwonów czysto świecki lub cywilny.

Dlatego, by usunąć wszelką wątpliwość, o ileby mogła istnieć, jak również by powściągnąć nadużycia, ta Święta Kongregacja Soborowa uważa za potrzebne przypomnieć przepisy kanonu 1169 § 4 i nastawać na jego przestrzeganie.

Niniejszym więc dekretem poleca proboszczom i innym rządcom kościołów, aby w używaniu dzwonów poświęconych ściśle przestrzegali norm Kodeksu Prawa Kanonicznego, a o ileby z poważnej

przyczyny wypadło użyć dzwonów poświęconych do celów nie ściśle religijnych, aby zawczasu mieli na to zezwolenie własnego Ordynarjusza.

Aby to zarządzenie przez wszystkich, kogo dotyczy, było należycie przestrzegane, Ordynarjusze miejscowi powinni roztoczyć specjalną czujność i troskę, ustanawiając nawet kary kanoniczne, donosząc o nieposłusznych, o ile to będzie możliwe, do tejże Świętej Kongregacji.

Dan w Rzymie z Sekretarji tejże Świętej Kongregacji dnia 20 marca 1931 roku.

(L. S.)

I. Kard. Serafini, Pref.

I. Bruno, Sekretarz.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 23, str. 129).

Zarządzenia Władzy Archidiecezjalnej.

Ministrorum Synodalium officia.

CURIA METROPOLITANA VILNENSIS.
Vilnae, d. 7. V. 1931 a. N. 1915.

De mandato Ex-mi Ill-mi ac R-mi D-ni Archiepiscopi - Metropolitani Vilnensis, infra enumerantur munera Ill-morum ac R-rum Ministrorum Synodalium, decreto die 23 aprilis 1931 sub Nr. 1710 dato, nominatorum:

1. *Promotoris* est, ad normam S.S. Canonum, promovere causam et actiones graviores Synodi, ut omnia recto ordine procedant et ad felicem exitum deducantur. Speciatim vero officium eius est procurare et requirere, ut emittatur professio fidei ab iis, qui eam emittere tenentur; ut eligantur examinatores, iudices synodales aliique officiales; ut publicentur decreta; ut poenis contra illegitime absentes animadvertatur; ut Cancellarius ac Notarii gesta Synodi in instrumentum publicum redigant; ipsi quoque incumbit praecavere, ne quidquam praetermittatur eorum, quae in Synodo peragenda sunt; procurare, ut opportuno tempore singula proponantur; ut Ministri Synodales munus suum adimpleant, et curare, ut Statuta Synodalia tempore indicato promulgentur.

2. Ad *Cancellarium* vel *Secretarium* Synodi spectat curare, ut omnia, quae ad ordinem actionum et sessionum synodalium pertinent, opportuno tempore ad notitiam omnium membrorum Synodi perveniant; vocare nominatim singulos, qui adesse tenentur, adnotare absentes eorumque nomina Iudicibus querelarum et excusationum indicare; varia decreta, post Promotoris instantiam, legere i varias schedulas seu tabellas affigere, in quibus describatur ordo ac tempus actionum synodalium et aliarum, de quibus omnes praemoneri expedit, et satagere, ut tota synodalis actio debite peragatur; ac una cum Notariis acta Synodi redigere et subsignare.

3. *Iudices querelarum et excusationum,* una cum E-mo Ill-mo ac R-mo D-no Vicario Ordinarii causas et querelas, in Synodo exortas, breviter absque figura iudicii, audiunt et dirimunt; ad eosdem spectat recipere nomina et libellos supplices pro excusatione absentiae et de causis absentiae, an scilicet ligitimae fuerint, post absolutam Synodum pronuntiare.

4. *Procuratorum cleri urbani ac foranei* est, nomine cleri voce vel scripto referre, cum scitu Promotoris, E-mo Ill-mo ac R-mo Archipiscopo omnia, quae in decretis iam evulgatis, in statutis vel statuendis difficiliora aut aspera in praxi appareant, necnon suggerere modum, quo

eadem temperari possint, ut facilius acceptentur et exsequantur et cum reverentia ac moderatione postulare, ut eadem mitigentur.

5. *Praefecti disciplinae cleri* vigilare tenentur, ut varia monita circa modum sese gerendi Synodi tempore religiose observentur, ut silentium certis in locis et horis servetur, ut omnes ad actiones et sessiones synodales tempore indicato conveniat.

6. *Natariorum* est acta Synodi conscribere, instrumentum conficere de emissis in Synodo fidei professionibus et una cum Cancellario Synodi omnia acta subsignare.

7. *Magistrorum caeremoniarum* est procurare, ut recte omnia in Synodo quoad caeremonialia, i. e. officia, disciplinam chori, tum quoad functiones synodales in Basilica, iuxta Pantificale Romanum expediantur; ad ipsos quoque spectat ordinem et locum in sessionibus ac processionibus, servatis praecedentiae legibus, indicare et invigilare, necnon curare, ut omnes sacerdotes possint Missae sacrificium celebrare vel S. Comunionem recipere de manu Celebrantis. Curare debent, ut Archiepiscopus cum assistentibus habeat unum magistrum caeremoniarum, chorus vero alterum.

8. *Magistrorum chori* est tempestive procurare, ut Missae cantatae, „Ecce sacerdos", „Veni Creator" aliique cantici debito modo cantentur, durante vero Synodo omnes cantus incipere atque invigilare, ut concorditer omnia cantentur.

9. *Scrutatorum* est praesentes in sessionibus numerare, vota praesentium in sessionibus colligere et numerare, petitiones et desideria cleri extra sessiones recipere et Procuratoribus cleri aut Cancellario Synodi praesentare.

9. *Praefecti domicilii* una cum *vice-Praefecto* erit curare, ut omnes ad Synodum vocati habeant domicilium et victum ac omnia, quae spectant domicilium et victum, recte disponere, necnon pro sessionibus generalibus in aedibus Seminarii aulam convenienter praeparare.

Leo Żebrowski
Can. Metrop.
Promotor Synodi.

Nominatio Vicarii pro Synodi Archid. celebratione.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI
Dei miseratione et S. Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS METROPOLITANUS VILNENSIS
S. Th. M.

Suae Excellentiae R-mae Ill-mo D-no Casimiro-Nicolao Michalkiewicz Episcopo Thyatirensi Auxiliari Vilnensi Praelato Custodi Basilicae Metropolitanae Vilnensis S. Th. M.

EXCELLENTIA REVERENDISSIMA,

Vigore praesentium Excellentiam Vestram Reverendissimam nominamus Vicarium Nostrum in Synodo Archidioecesana Vilnensi, diebus 9—11 mensis Julji 1931 a. celebranda, quam iuxa praescripta SS. Canonum atque Nostrarum ordinationum dirigere atque tam in sessionibus publicis quam in congregationibus generalibus, si opus fuerit, vices Nostras gerere velis.

Datum Vilnae die 11 mensis Maji 1931 a. N. 1960

(L. S.) (—) † *R. Jałbrzykowski*
Archiepiscopus Metropolitanus Vilnensis.

W sprawie rejestracji strat powodziowych.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 11.V. 1931 r. № 1965.

Do PPWWXX. Proboszczów Archidiecezji Wileńskiej.

Na skutek zarządzenia P. Wojewody Wileńskiego, P.P. Starostowie będą zbierali sprawozdania

o stratach, poczynionych przez ostatnią powódź także i kościołom i majątkom kościelnym.

Wobec powyższego, zechcą PP. WW. XX. Proboszczowie ułatwiać PP. Starostom zbieranie informacyj o stratach powodziowych kościelnych.

X. A. Sawicki
Kancl. Kurji.

Przesunięcia personalne.

Na mocy zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły nast. zmiany:

Ks. Stanisław Mikulski, prob. w Niecieczy, na prob. do Rendzinowszczyzny, dn. 16.IV. 31 r. № 1566.

Ks. Edward Cerran, prob. w Rendzienowszczyźnie, na prob. do Rakowa, dnia 16.IV. 31 r. № 1567.

Ks. Aleksander Augustynowicz, prob. w Dołhinowie, na prob. do Niecieczy, dnia 16.IV. 31 r. № 1568.

Ks. Józef Sawicki, prob. i dziekan brasławski, na prob. do Zdzięcioła, dn. 16.IV. 31 r. № 1571, i dziekana zdzięciolskiego, dn. 16.IV. 31 r. № 1569.

Ks. Józef Żero, prob. i dziekan zdzięciolski, na prob. do Świra, dn. 16.IV. 31 r. № 1572, i dziekana świrskiego, dn. 16.IV. 31 r. 1570.

Ks. Jerzy Żamejć, prob. i dziekan świrski, na prob. do Brasławia, dn. 16.IV. 31 r. № 1573, i dziekana brasławskiego, dn. 16.IV. 31 r. № 1574.

Ks. kan. Michał Majewski, prob. w Rakowie, na wł. prośbę, jako emeryt, zwolniony ze stanowiska prob. w Rakowie, dn. 21.IV. 31 r. № 1601.

Ks. Stanisław Brzozowski, prob. w Bystrzycy, na rektora kośc. w Plebanji, dn. 30.IV. 31 r. № 1603.

Ks. Nikodem Dubrowka, neopresb., na prefekta szkół powsz. do Świra, dn. 7.V. 31 r. № 246.

Ks. Nikodem Zarzecki, neopresb., na rektora kościoła i prefekta szkół powsz. w Zalesiu, dek. głębockiego, dn. 7.V. 31 r. № 1891 i № 247.

Ks. Franciszek Brudnias, neopresb., na wik. do Porozowa, dn. 7.V. 31 r. № 1892.

Ks. Antoni Twarowski, wik. w Wołkowysku, na wik. do Krzemienicy, dn. 7.V. 31 r. № 1893.

Ks. Tadeusz Sieczka M. T., wik. w Sokółce, na rektora kośc. w Jaszunach, dek. trockiego, dn. 7.V 31 r. № 1894 i pref. szkół powsz., dn. 11.V. 31 r. № 258.

Ks. Antoni Wojciechowski, neopresb., na wik. do Naczy, dn. 7.V. 31 r. № 1897.

Ks. Bolesław Gramz, neopresb., na wik. do Fary Grodzieńskiej, dn. 7.V. 31 r № 1899.

Ks. Michał Sawlewicz, neopresb., na wik. do Sokółki, dn 7.V. 31 r. № 1900.

Ks. Stanisław Żabicki, neobresb., na wik.-koadjutora, do Kamionki, dek. grodzieńskiego, dn. 7.V. 31 r. № 1902.

Ks. Jan Szulborski, neopresb., na wik. do Janowa, dn. 7.V. 31 r. № 1906.

Ks. Józef Zawadzki, neopresb., na wik. kośc. św. Piotra i Pawła w Wilnie, dn. 7.V. 31 r. № 1907.

Ks. d-r. Jerzy Antecki, wik. kośc. św. Piotra i Pawła, na wik. kośc. WW. Świętych w Wilnie, dn. 7.V. 31 r. № 1908.

Ks. Jan Goj, neopresb., na rektora kośc. w Bobolewie, dek. głębockiego, dn. 7.V. 31 r. i prefekta szkół powsz., dn. 11.V. 31 r. № 259.

Ks. Antoni Mańturzyk, neopresb., na wik. do Widz, dn. 7.V. 31 r. № 1910.

Ks. Antoni Aktanarowicz, neopresb., na wik. do Trzciannego, dn. 7.V. 31 r. № 1914.

Ks. dr. Leon Broel-Plater, wik. kośc. WW. Świętych, na własną prośbę zwolniony ze stanowiska, dn. 8.V. 31 r. № 1922.

X. A. Sawicki.
Kancl. Kurji.

ROZPORZĄDZENIA PRAWNO - PAŃSTWOWE.

Wyrok Sądu Najwyższego w sprawie opłat za ubezpieczenie służby kościelnej w kasach chorych.

ODPIS.

N: I. C. 1580/30 r.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd Najwyższy w składzie:

Przewodniczący — Sędzia B. Warmiński, Sędziowie: S. Nowodworski, W. Łuka-

szewicz, przy udziale jako' sekretarza Aplikanta sądowego Z. Pruszyńskiego i w obecności Prokuratora L. Marcolli, na posiedzeniu jawnem Izby Pierwszej 26 listopada 1931 r. w sprawie ks. Franciszka Giergielewicza p-ko Powiatowej Kasie Chorych w Płocku o uchylenie klauzuli egzekucyjnej po rozpoznaniu skargi kasacyjnej Adwokata Władysława Robakiewicza, pełnomocnika Powiatowej Kasy Chorych w Płocku, na wyrok Sądu Okręgowego w Płocku z dn. 29 listopada — 6 grudnia 1929 skargę kasacyjną oddala.

Na oryginale właściwe podpisy. Za zgodność z oryginałem świadczy Starszy Sekretarz Sądu Najwyższego

(—) *C. Pudełekowa.*

Sprawdził (—) *Kamiński.*

Sąd Najwyższy wydaje odpis niniejszy ks. Franciszkowi Giergielewiczowi na zasadzie art. 715 i 716 U. P. C. po uiszczeniu należnych opłat w ilości 2 zł.

Warszawa, dn. 15 stycznia 1931 r.

M. P.

Prezes (—) *Pohorecki.*

Starszy Sekretarz (—) *C. Pudełekowa.*

WYROK

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd Okręgowy w Płocku Wydział Odwoławczy Cywilny. Obecni... Na posiedzeniu publicznem w dniu 29. II. i 6. XII. 1929 roku rozpoznawał skargę apelacyjną ks. Franciszka Giergielewicza na wyrok Sądu Grodzkiego w Płocku z dn. 29 maja 1929 r. w sprawie powództwa ks. Fr. Giergielewicza p-ko Pow. Kasie Chorych w Płocku o uchyl. żądań z klauz. egzek. Adwokat M. Kozielski pełn. ks. Giergielewicza z dn. 23 maja 1929 r. wystąpił przed Sąd Grodzki w Płocku z powództwem p-ko Pow. Kasie Chorych w Płocku o uchylenie nadanej przez tenże Sąd Grodzki klauzuli egzekucyjnej z dn. 20 kwietnia 1929 r., zasądzającej od ks. Giergielewicza na rzecz powołanej Kasy sumę 723 zł. 61 z $^0/_0$ $^0/_0$ i kosztami procesu, uzasadniając swe żądania tem, że Sąd Grodzki niesłusznie zasądził należność od ks. Giergielewicza, gdyż ten za dług parafji osobiście odpowiadać nie może, albowiem parafja ma swój majątek, a zatem do osobistego majątku zarządcy tejże parafji kierować egzekucji nie można, przyczem Sąd Grodzki wyrokiem z dnia 29 maja 1929 r. powództwo oddalił, a pełnomocnik powoda w skardze apelacyjnej prosi o uchylenie powyższego wyroku i uwzględnienie powództwa w całej rozciągłości.

Po wysłuchaniu stron i przejrzeniu załączonych do spraw dokumentów i zważywszy:

1. Że powód nie kwestjonując zasadności ubezpieczenia służby kościelnej w Kasie Chorych — uważa, że pracodawcą tej służby w ścisłem tego słowa znaczeniu nie jest, gdyż tym pracodawcą obowiązanym z mocy art. 52 Ustawy o Kasie Chorych do uiszczenia składek jest parafja Rzymsko-Katolicka Radziwie. 2. Ze jak wynika z treści art. 4 p. b, Konkordatu, zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą polską w dniu 10 lutego 1925 r. (Dz. Ustaw N: 75, r. poz. 501), władze cywilne udzielać będą swej pomocy przy wykonaniu postanowień i dekretów kościelnych wrazie poboru taks, lub prestacyj przeznaczonych na cele kościelne. 3. Że jak widać z załączonego pisma Kurji Diecezjalnej Płockiej dnia dnia 28 listopada 1929 r. Nr. 4299 powołany wyżej art. 4 b, Konkordatu dotąd nie wszedł w życie, wskutek czego Proboszcz parafji niema egzekutywy w ściąganiu taks i prestacyj na cele kościelne, wynagrodzenia zaś służby kościelnej stanowią obecne opłaty i datki uiszczane przez parafjan i dlatego tylko parafja Radziwie, jako osoba prawna, obowiązana jest do opłacania wszelkich świadczeń socjalnych, samo zaś umieszczenie w instytucji wyciągu z rachunku parafji dopisu w „osobie proboszcza ks. Fr. Giergielewicza“ w żadnym wypadku nie może skutkować osobistej odpowiedzialności wspomnianego proboszcza za dług reprezentowanej przezeń parafji, a to tem bardziej, że parafja posiada swój własny majątek, jak np. ogród i ziemię, na które wrazie potrzeby winna być skierowana egzekucja za długi i zobowiązania parafji.

4. Że w tych warunkach należy uznać, iż klauzula winna była być wyjednana nie dla powoda, lecz na parafję, a zatem wyrok Sądu Grodzkiego należy uchylić i powództwo uwzględnić, z tych przeto zasad z mocy art. 81, 129, 181 i 183 U. P. C. i art. 30, 31 P. t. o. k. s.

POSTANAWIA:

Uchylić wyrok Sądu Grodzkiego w Płocku z dnia 29 maja 1929 r., żądanie Powiatowej Kasy Chorych w Płocku, przytoczone w klauzuli egzekucyjnej Sądu Grodzkiego w Płocku Nr. 336 z dnia 20 kwietnia 1929 r., zasądzającej na rzecz tejże Kasy od powoda sumę 723 zł. z %% i kosztami, uchylić i zasądzić od Powiatowej Kasy Chorych w Płocku na rzecz ks. Franciszka Giergielewicza 50 zł. tytułem kosztów procesu w 2 instancjach.

Na oryginale podpisy . . . . . .

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

1-szy Kongres Eucharystyczny w Wilnie 8-10 maja 1931 roku.

Wilno przeżyło niezwykłe chwile --oddania publicznego hołdu Jezusowi Chrystusowi w Najśw. Sakramencie w imieniu wielkiej połaci naszego kraju. Zwołany orędziem J.E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity pierwszy Kongres Eucharystyczny archidziecezji wileńskiej rzucił pod boskie stopy Jezusa dziesiątki tysięcy rozmodlonego ludu wszystkich warstw, stanów i wieku i trzymał je tam przez czterdzieści i sześć godzin w modlitwie lub rozważaniu Tajemnicy Eucharystycznej.

Nie sposób w krótkim artykule podać dokładne sprawozdanie z całe- Kongresu — obrad i uroczystości, dlatego ograniczamy się tylko do ogólników.

Najśw. Sakrament ku publicznemu uczczeniu wystawiono w kaplicy ostrobramskiej, na tle cudownego obrazu, dając możność wielkim tłumom brania udziału w ustawicznej adoracji, nabożeństwach i słuchaniu kazań, które ułatwiały niedawno ustawione w Ostrej Bramie na stałe megafony.

Otwarcie Kongresu rozpoczęło się wystawieniem Najśw. Sakramentu w kaplicy ostrobramskiej o godz. 3 po południu, dnia 8 maja; obrady kongresowe rozpoczęły się o godz. 4 po południu w sali miejskiej.

Trzeba zaznaczyć, że był to Kongres ściśle archidiecezjalny; dlatego nie zapraszano specjalnie nikogo z dostojników duchownych z poza archidiecezji, oprócz najbliższych Księży Biskupów: Pińskiego i Łomżyńskiego, którzy też pierwszego dnia przybyli do Wilna i odjechali po odbytych uroczystościach.

Mszę pontyfikalną 8-V, w nocy o g. 12 w kaplicy ostrobramskiej odprawił J. E. Ksiądz Stanisław Łukomski, Biskup Łomżyński. O g. 9 zrana i o g. 12 w nocy 9-V. odprawił J. E. Ksiądz Zygmunt Łoziński, Biskup Piński. Poszczególne sekcje miały swe nabożeństwa w kościołach św. Teresy przy Ostrej Bramie, w Bazylice, św. Michała, św. Jana, św. Kazimierza, św. Anny oraz w kaplicach: OO. Franciszkanów i Sodalicyjnej OO. Jezuitów.

Kazania w Ostrej Bramie wygłosili J.E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita, J.E. Ksiądz Biskup Łomżyński i ks. kan. Leon Żebrowski.

Na nabożeństwach sekcyjnych: J.E. Ksiądz Biskup Dr. Władysław Bandurski, ks. prałat Ignacy Olszański, dziekan grodzieński, ks. Józef Gołębiowski T. J., o. Gierard Domka Franciszkanin, ks. Jan Rzymełka, Misjonarz, ks. dr. Walerjan Meysztowicz, ks. dr. Ignacy Świrski, ks. dr. Kazimierz Kucharski T. J., ks. kan. Antoni Cichoński.

W niedzielę, dn. 10 maja, o godz. 9, odbyła się procesja teoforyczna z Ostrej Bramy do Bazyliki, przed której portykiem J.E. Ksiądz Arcybiskup - Metropolita odprawił uroczystą sumę. W czasie sumy kazanie wygłosił J. E. Ksiądz Biskup Stanisław Łukomski. Po sumie zaś J. E. Ksiądz Biskup Kazimierz Michalkiewicz odczytał uchwalone na obradach poszczególnych sekcyj rezolucje. *Te Deum* i błogosławieństwo Najśw. Sakramentu zakończyło nabożeństwa kongresowe, po których zostało udzielone błogosławieństwo papieskie z odpustem zupełnym.

Kongres miał dwa zebrania plenarne. Na pierwszem, po załatwieniu strony formalnej i obiorze marszałka i prezydjum, pierwszy wygłosił przemówienie J. E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita, jako protektor kongresu, po nim przemawiał p. Wojewoda, J. M. Rektor Uniwersytetu, przedstawiciel Magistratu m. Wilna, przedstawiciele i przedstawicielki organizacyj społecznych i zawodowych oraz korporacyj akademickich Uniwersytetu Stefana Batorego i in. Referaty wygłosili p. profesor Marjan Zdziechowski na temat: „Eucharystja a duch apostolstwa“ i p. prof. dr. Stefan Glazer na temat: „Eucharystja źródłem, osią i ogniskiem życia religijnego“. Na drugiem plenarnem zebraniu referat na temat: „Eucharystja źródłem i fundamentem Akcji Katolickiej i podstawą ducha apostolstwa“ wygłosił ks. prof. dr. Czesław Falkowski, na temat zaś: „Eucharystja a wychowanie na tle Encykliki Piusa XI o wychowaniu chrześcijańskiem“ p. Józef Stemler, dyrektor Pol. Macierzy Szkolnej z Warszawy.

W czasie Kongresu obradowały nast. sekcje:

1. *Akcji Katolickiej* z podsekcjami: *organizacyj religijnych* i *spraw socjalnych;* wygłoszono referaty: „Eucharystja a odnowienie świata“ (p. prof. St. Cywiński), „Stan Akcji Katolickiej wogóle a w Polsce w szczególności“ (p. prezes Jan Popowicz), „Dzieci a Eucharystja“ (Siostra Helena Leśniewska), „Apostolstwo Modlitwy a Eucharystja“ (baronowa Weyssenhoffowa), „Eucharystja a św. Franciszek“ (O. Norbert Uljasz), „Eucharystja a lud pracy“ (p. Mieczysław Engel), „Eucharystja jako środek do złagodzenia niedomagań socjalnych“ (p. dr. Kazimierz Niżyński).

2. *Sekcja Miłosierdzia i Emigracyjna,* na której wygłoszono referaty: „Eucharystja a dobroczynność“ (baron W. Weyssenhoff), „Eucharystja a dobroczynność niewiasty katolickiej“ (p. Irena Komarówna), „Eucharystja a życie religijne emigranta-wychodźcy“ (p. Józef Stemler), „Jak się ma zachować społeczeństwo na Wileńszczyźnie wobec emigracji“ (p. Józef Baranowski).

3. *Sekcja Młodzieży pozaszkolnej* z referatami: „Znaczenie Eucharystji w wychowaniu i życiu młodzieży“ (p. St. Stomma), „Młodzież skupiona około Eucharystji to zadatek wielkości narodu i państwa“ (p. H. Dembiński).

4. *Sekcja Akademicka i dla inteligencji,* na której wygłoszono referaty: "Eucharystja w życiu człowieva wykształconego“ (p. prof. Mieczysław Limanowski), „Praca misyjna przez Eucharystję“ (p. prof. dr. Wacław Komarnicki), „Praca

misyjna a Eucharystja" (p. prof. dr. Iwo Jaworski).

5. *Sekcja pedagogiczna* z referatami: „O ideologji polskiego nauczyciela" (p. Józef Stemler), „O ideałach religijnych w wychowaniu" (p. Tadeusz Turkowski), „Szkoła zakonna" (p. prof. Marjan Massonius), „Eucharystja w zyciu dziecka" (p. dr. Wiesława Woyczyńska). Żałować należy, iż nie pomyślano na pierwszym Kongresie Wileńskim o *Sekcji kapłańskiej*. Któż, jeżeli nie księża mają sobie tyle przy tem do powiedzenia!

Przygotowywanie i przeprowanie Kongresu spoczywało w ręku Komitetu, którego prezesem honorowym był J. E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita Wileński, Romuald Jałbrzykowski. Prezydjum Komitetu stanowili: J. E. Ksiądz Biskup Kazimierz - Mikołaj Michalkiewicz — prezes, p. Stanisław Białas i ks. prałat Ignacy Olszański — wice-prezesi, ks. Stanisław - Samuel Tracewski i ks. Jan Ostreyko — sekretarze. Komitet, poza prezydjum, składał się z 32 członków z pośród księży i osób świeckich.

Obradom Kongresu, jako marszałek, obrany przez aklamację, przewodniczył p. Stanisław Białas, w towarzystwie p. Marji Jeleńskiej i p. Jana Popowicza ze Lwowa; na sekretarzy powołano p. prof. d-ra Iwona Jaworskiego i p. Eug. Andruszkiewicza.

Władze administracyjne, wojskowe i samorządowe w licznym zespole brały udział we wszystkich uroczystościach i nabożeństwach kongresowych.

Udział duchowieństwa i wiernych w Kongresie był nad spodziewanie liczny, dowodem tego może służyć chociażby ten fakt, że w jednym tylko kościele św. Teresy wydano przeszło 11.000 komunikantów. Całe dziesiątki księży we wszystkich kościołach prawie bez przerwy słuchały spowiedzi; procesja zaś konkluzyjna zgromadziła, zdaniem znawców, około 50.000 uczestników. Cały plac przed Bazyliką w czasie sumy niedzielnej przedstawiał jakby las chorągwi i sztandarów. Miasto przez wszystkie dni Kongresu było udekorowane flagami o barwach państwowych i papieskich, front Bazyliki i krzyże na górze Trzykrzyskiej w nocy oświetlały silne reflektory, Ostra Brama zaś wprost tonęła w powodzi światła. Przez cały czas uroczystości panował spokój, skupienie i poważny modlitewny nastrój.

Owocem prac Kongresu jest szereg rezolucyj, które podajemy niżej, zgodnie z urzędowym komunikatem:

„Pierwszy Kongres Eucharystyczny w Wilnie, głęboko przejęty zrozumieniem potrzeby szerzenia życia eucharystycznego uchwalił rozpocząć wytężoną pracę w celu:

1. propagandy słowem i pismem praktyki wczesnej Komunji św. dzieci;

2. propagowania słowem i pismem praktyki codziennej Komunji św.;

3. propagowania praktyki Komunji św. wspólnej z racji rozmaitych uroczystości oraz adoracji Najświętszego Sakramentu;

4. propagowania myśli zakładania Kół Eucharystycznych we wszystkich organizacjach katolickich, oraz Rycerstwa Jezusowego, czyli Krucjaty Eucharystycznej;

5. zrealizowania projektu ks. Henryka Deville, aby w dniu 8-go maja urządzać Komunję św. wszystkich dzieci na intencję podniesienia moralności dzieci w Rosji.

„Zdając dokładnie sprawę z ogromu nędzy, trapiącej nasz kraj, nędzy materjalnej, będącej często i źródłem nędzy moralnej, postanawia

wytężyć wszystkie swe siły, w celu przyjścia nieszczęśliwym z pomocą, a w szególności, uchwala:

1. przystąpić do pracy nad rozpowszechnieniem Konferencyj św. Wincentego a Paulo możliwie we wszystkich parafjach przez werbowanie dla nich jak największej liczby członków;

2. powołać do życia i rozpowszechniać specjalną organizację przy Archidiecezjalnym Instytucie Akcji Katolickiej, mającą na celu bronić słowem i piórem zagrożoną w czasach dzisiejszych świętość małżeństwa katolickiego. Rozwinąć energiczną działalność, mającą na celu zwalczanie wszelkiego rodzaju neopoganizmu i pornografji;

3. rozpocząć usilną pracę w celu zwerbowania jaknajwięcej członków do Stowarzyszeń Apostolstwa świeckich, zakładania domów rekolekcyjnych i urządzania rekolekcyj zamkniętych;

4. przystąpić do urządzania grup dyskusyjnych, w których wierzący katolicy pracowaliby nad podniesieniem ducha religijnego wśród obojętnej religijnie inteligencji;

5. rozpocząć usilną pracę wśród rodziców młodzieży szkolnej, aby ich skłonić do zbiorowego domagania się u Władz szkolnych powoływania na stanowiska nauczycielskie nauczycieli i wychowawców katolickich, oraz roztoczenia opieki nad bibljotekami w celu usunięcia z nich książek treści antyreligijnej i pornograficznej;

6. popierać akcję misjonarską, a w szczególności unijną i w tym celu przystąpić dla założenia kursów dla konwertytów;

7. organizować od czasu do czasu publiczne modły za prześladowanych za wiarę w Rosji, oraz wspierać materjalnie Instytut Misyjny w Lublinie i Stowarzyszenia Misyj Wewnętrznych w Wilnie.

„Kongres Eucharystyczny w Wilnie postanawia zwrócić się do rodaków przebywających z rozmaitych powodów na obczyźnie z wezwaniem do ścisłej łączności ze sobą, tak pod względem umiłowania świętej wiary katolickiej, jak i ofiarnej służby dla Ojczyzny naszej Polski."

Rezolucje powyższe dla nas, kapłanów, stanowią pewien program działalności na najbliższą przyszłość; daje się ująć on w jednem zdaniu: *Musimy pracować nad tem, aby wiernych więcej zbliżyć do Najświętszego Sakramentu.*

Słów kilka z powodu artykułu: „Znaczenie statystyki w duszpasterstwie".

W Nr. 2 i 3 *Wiadom. Archid.* został opublikowany artykuł pióra ks. M. Szołkiewicza na temat podany w tytule. Po przyczytaniu tego artykułu, który jest dość obszerny, zyskuje się wrażenie, że kosztował on Autora dużo pracy i ma wszelkie pozory artykułu naukowego.

Głębsze jednak wniknięcie w treść artykułu wykazuje niezbicie, że brak w nim najważniejszej rzeczy, to mianowicie głębokiego i wszechstronnego *przemyślenia tematu.* Z tego też powodu wkradło się parę błędów, które uważam za wskazane wykazać i sprostować.

W części ogólnej swego artykułu Szan. Autor rzeczowo i gruntownie dowodzi konieczności poznania swoich parafjan przez duszpasterza, z czem bezwzględnie każdy zgodzić się musi. W końcu tych wywodów przechodzi do omówienia kwestji, „w jaki sposób najłatwiej można poznać parafję dokładnie i wszechstronnie".

I zaraz daje na to odpowiedź:

„Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że jest to możliwe jedynie i wyłącznie na drodze odpowiednich badań statystycznych stanu parafjan w całej ich masie. Wszelkie inne sposoby poznawania parafji jako rozlewne i mętne chybiają celu“.

Tu, właśnie, i tkwi kapitalny błąd, gdyż przeciwnie *pierwiej trzeba poznać parafjan i dopiero później na podstawie uzyskanych wiadomości możliwem będzie sporządzenie odpowiednich statystyk, choćby w księdze „Status animarum“*. Autor w części ogólnej swego artykułu nam podaje określenie statystyki, że „jest to umiejętność systematycznego grupowania liczb, oznaczających przejawy lub fakty wszelkich dziedzin życia ludzkiego“. Pozwolę tu sobie, zapytać w jaki sposób można grupować liczby z przejawów lub faktów, jakiejkolwiek dziedziny życia ludzkiego, jeśli się tych faktów lub przejawów nie zna?

Przypuśćmy, że zjechał proboszcz na nową parafję, która narazie stanowi dla niego terram ignotam. Chce wiedzieć, ilu wśród jego nowych parafjan zaniedbuje spowiedź wielkanocną. Według zdania Autora, zbadanie tego możliwem byłoby *„jedynie i wyłącznie* na drodze odpowiednich badań statystycznych“, czyli obliczeń. Lecz coby tu począł biedny proboszcz ze statystyką samą? Musiałby chyba wprost na mocy osobistego przypuszczenia liczyć, przepuśćmy, Jana, Piotra, Tomasza do szeregów odbywających spowiedź wielkanocną, zaś Pawła, Ludwika i Jerzego do zaniedbujących. Chyba i Szan. Autor z tem się zgodzi, że byłaby to statystyka najfałszywsza w świecie, a stąd i poznanie parafjan. Na jakiej podstawie zaliczono Pawła, Ludwika i Jerzego do szeregów zaniedbujących spowiedź wielkanocną? A może akurat odwrotnie rzecz się dzieje? To też nie byłoby tu innego wyjścia dla nowego proboszcza, jak po upływie okresu spowiedzi wielkanocnej przystąpić do obliczeń statystycznych na podstawie wiadomości, zdobytych za pośrednictwem spowiedzi.

Nie lepszą usługę okazałaby statystyka również chcącemu się dowiedzieć, ilu np. w danej parafji znajduje się alkoholików, kryminalistów, albo też zacnych i pewnych katolików.

To też, mojem zdaniem, poznanie parafjan możliwem jest jedynie i wyłącznie przez gruntowne badanie *czynników* terazniejszych i przeszłych, oraz zamiarów i usposobień, a więc *myśli* każdego z poszczególnych parafjan.

Niezawodnie, statystyka odda tu wielkie usługi, ale będzie to już ostatnia i końcowa robota, a nie „jedyna i wyłączna“.

VOX.

Przesada w sporcie.

Schönere Zukunft 19.I.30 podaje wyjątek z mowy biskupa Rottemburgu, ks. Sproll'a, o przesadzie w dzisiejszem uprawianiu sportu; wyjątek ten przytaczamy dosłownie:

„Młodzieniec, który nie uprawia gier i sportu, łatwo się staje marzycielem, nie posiadającym tej pewności siebie, którą daje siła fizyczna, ta władczyni, utrzymująca nas w poczuciu rzeczywistości.

„Ale sport powinien posiadać duszę, ma być uduchowiony. W przeciwnym razie, nie jest niczem innem, jak samem ćwiczeniem cielesnem, zakładającem swój cel w zdobywaniu rekordów. Wtedy, zamiast poprzestać na wychowaniu fizycznem, sport podnieca próżną chwałę, po-

pycha nieraz do wyczynów sportowych, szkodzących zdrowiu, odbiera zamiłowanie do pracy umysłowej i zamąca radość, jaką daje przebywanie w samotności na łonie natury.

„Widoczna przesada w dzisiejszem uprawianiu sportów sprzeciwia się zdrowiu. Sport w formie obecnej prowadzi do przewagi ciała nad duszą.

„A jednak o wartości człowieka nie stanowi ani miara skoków wwyż i wdal, ani waga jego ciała, ani tem mniej siła mieśni lub sprawność fizyczna.

„Dla oszacowania człowieka mamy całkiem inne jednostki miary.

„Bezsprzecznie, sport rozwija zręczność, sprawność, pewność siebie; jest jednak zupełnie zbędny w wykształceniu naszej dzielności moralnej. Ten, kto w ćwiczeniach fizycznych wykazuje najwyższą sprawność, może jednocześnie okazać się w walce z jakąbądź namiętnością skończonym niedołęgą. Należałoby temniemniej, by siła zewnętrzna była wskaźnikiem mocy wewnętrznej.

„Każdy młodzieniec dziś wiedzieć powinien, że warunki życia współczesnego dla zdobycia wiedzy i cnoty wymagają dużych wysiłków. Jeśli zatem w swem życiu chce coś naprawdę dobrego wykonać, trzeba, by zdobył indywidualność moralną o wysokim poziomie i charakter nieugięty.

„Życzyć ponadto należy, by sama młodzież dzisiejsza miała poczucie własnej odpowiedzialności za swe wychowanie nietylko fizyczne, ale i umysłowe".

Księża, mający do czynienia z wychowaniem młodzieży, powinni o tem pamiętać.

—ib.

ARCHIDIOCESANA.

Wilno, dn. 8 maja 1931 r.

„Lauda Sion Salvatorem, lauda Ducem et Pastorem in hymnis et canticis — Chwal, Syonie, Zbawcę Pana, Chwal Pasterza i kapłana w hymnach wdzięcznych, w słodkiem pieniu".

Doktór Anielski w powyższym hymnie z niezwykłą bystrością i seraficzną miłością wzywa Sion — Kościół — duszę człowieka, a przedewszystkiem duszę Kościoła i kapłanów do uczczenia Zbawcy, Wodza i Pasterza, zbawiającego, rządzącego i pasterzującego nam w Przenajświętszym Sakramencie.

Powyższe wezwanie, niby strumień zawsze świeży i orzeźwiający, płynie w liturgji Bożego Ciała, rozlega się potężnym głosem ze Stolicy Piotrowej, wzywającym na kongresy międzynarodowe, a w r. b. dosięgło naszych rubieży wschodnich przez usta naszego Arcypasterza, wzywającego na kongresy diecezjalny i dekanalne. „Lauda Sion Salvatorem!".

To wezwanie niby echo potężnego grzmotu odbija się w sercach wszystkich wiernych i gromadzi posłusznych diecezjan u stóp Zbawcy, Wodza i Pasterza — uczonych profesorów naszej Wszechnicy, bohaterskich obrońców, ofiarnych wychowawców, hufce zapalnych młodzieńców i skromne dziewoje naszej młodzieży, robotników, rolników, rzemieślników i wyrobników zapatrzonych, rozmodlonych, śpiewających wspólnie pieśń uwielbienia: „Twoja cześć chwała".

Każdy odczuwa, że Chrystus żyje z nami i pośród nas, że Syn Boży, przyobleczony w postać chleba, wszczepia się w duszę naszą, w naszą krew, w naszą istność, że Najświętszy Sakrament jest nietylko Sakramentem — znakiem łask Bożych, jak inne, ale uobecnieniem samego źródła łaski. Nie możemy już się uwolnić od Boga Wcielonego. Wbrew bezbożnej agitacji, antyreligijnych wystąpień, Chrystus jest sercem naszego braterstwa, duszą naszej wspólności, nerwem naszego społecznego współżycia.

Jacyśmy szczęślwi, pomimo klęsk ży-

wiołowych! Jacyśmy potężni, pomimo niebezpieczeństw jawnych! Jacyśmy silni, pomimo wrogów licznych! Jacyśmy bogaci, pomimo materjalnych kryzysów! Jacyśmy zamożni wobec biedy wyzierającej zewsząd! Przeniknieni błogim, serdecznym duchem Najświętszego Sakramentu, słyszymy rytm Serca Jezusowego w naszych uszach, a tętno Jego w sercach naszych czujemy.

Jaka to słodka radość, co za wspaniała uciecha ogarnia nasz umysł, gdy oglądając dzieła sztuki, spoczywamy w ideach wielkich artystów! Ich uczucia działają na nas, podnoszą nas i zespalają ze światłem słonecznem, płynącem z ich genjalnej duszy. O ileż słodsza radość i wspanialsza uciecha ogarnia tego, kto się zatapia w ideach Chrystusa, kto przeżywa myśli naszego Pasterza i Zbawcy, kto wczuwa się w szczytny nastrój Jego duszy, w Jego piękny, mocarny, bogaty świat wewnętrzny!

Betlejem, Nazaret, pustynia Judejska, góra Tabor, jezioro Genezaret, Wieczerza Pańska, Poranek Wielkanocny — wszystko to kryje się w tabernakulum na naszych ołtarzach, gdzie w miłości stapiają się dusze, a ideje, a życie Crystusa przelewa się w dusze odwiedzające Go i czczące. Ileż siły i mocy zwycięskiej można tam czerpać! Zrośnięci z Nim, jak latorośle ze szczepem, nie potrzebujemy się niczego obawiać. Choć świat rozszalały, choć bramy piekielne powstają, choć upadamy od zmęczenia, choć pozornie jesteśmy zwyciężeni, ale nie bójmy się: Chrystus jest w pośród nas — o nas myśli — o nas się troska! *„Nie bójcie się: Jam zwyciężył świat"*.

Najświętszy Sakrament i cześć Jego objawiana szczególnie w publicznych kongresach tchnie duchem pojednania i dokonywa zjednoczenia dusz: nikną tu różnice narodowościowe, klasowe i stanowe. Wszyscy żyją w Chrystusie, a przez Niego jedni w drugich — w harmonji dusz — w zgodnym rytmie serc. Przyjmujemy Go do siebie, a to już nie symbol zjednoczenia, ale fakt istotny. Ten, którego dotykają moje usta, dotykają i usta innych. Kto wchodzi do mego serca — wchodzi do serc tysiąca. To pocałunek wiecznej miłości, który łączy nas, uszczęśliwia nas i zaspakaja wszystkie nasze tęsknoty.

Ale Najświętszy Sakrament w szczególniejszy sposób wywyższa, wzbogaca, uszczęśliwia każdego kapłana, codziennie administrującego we Mszy św. W szczególniejszy sposób jednoczy wszystkich kapłanów. Za co też z poczucia ścisłej sprawiedliwości muszą się oni odwzajemniać, miłując Chrystusa więcej, niż inni, rozszerzając cześć Jego wśród innych, a przedewszystkiem łącząc się z sobą we wzajemnej kapłańskiej Chrystusowej miłości — współżyciu i pomocy. Gdyby tego nie czynili, byliby niewdzięcznikami wielkimi.

Często tedy mówmy o tajemnicy ołtarza z ambony, w szkole i przy innych okazjach. Zachowując się z najgłębszem uszanowaniem wobec Najświętszego Sakramentu, wzywajmy do tego wiernych. Nawiedzajmy codziennie sami Przenajświętszy Sakrament i zachęcajmy do tego wiernych, otwierając w tym celu kościół po południu. Odprawiajmy codziennie Mszę św. jak najpobożniej, o stałej godzinie, a w dnie świąteczne — jak najuroczyściej. Starajmy się o przyozdabianie świątyni, o czystość i możliwą okazałość ołtarzy, o należyte ich przyozdobienie, o światło woskowe i dostateczne, o śpiew piękny i podnoszący ducha, o świeżość bielizny — naczyń i aparatów kościelnych. Urządzajmy corocznie z wielką starannością pierwszą Komunję dzieci, procesję Bożego Ciała, adorację wieczną, zaprowadzoną przez obecnego Arcypasterza i adorację miesięczną, gdzie jest zwyczaj. Wreszcie zaprowadzajmy Bractwa Najświętszego Sakramentu, Apostolstwo modlitwy z wynagradzającą Komunją, odmawiajmy Officium nasze przed tabernakulum w miarę możności, a gdzie nas jest dwóch, albo więcej, odmawiajmy Officium wspólnie, na wspólną intencję, co się niezmiernie przyczynia do zjednoczenia serc; w większych środowiskach urządzajmy miesięczne adoracje kapłańskie (jak to zapoczątkowano w Wilnie, niestety, krótkotrwale), które wielce urzeczywistniają Chrystusowe: *„Aby wszyscy byli jedno"*.

„Quantum potes, tantum aude: quia major omni laude, nec laudare sufficis“.

X. M. S-o.

Wizytacja kanoniczna J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity. — Dn. 12 maja r. b. J. E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita rozpoczął nową serję wizytacyj kanonicznych. W serji tej zostaną zwizytowane nast. kościoły: w Grodnie — Fara, Pobernardyński, S.S. Nazaretanek, Franciszkański, następnie — Kuźnica, Zalesie, Siderka, Sidra, Sokółka, Rozendranka, Janów, Majewo, Sokolany, Kundzin, Klimówka, Odelsk, Indura i Kwasówka. W czasie tej wizytacji Arcypasterz weźmie udział w Kongresie Eucharystycznym (13—14 maja) w Grodnie i pokonsekruje kościół parafjalny w Kundzinie (15 maja).

Synod archidiecezjalny. — Prace przygotowawcze do mającego się odbyć Synodu archidiecezjalnego postępują naprzód. Dnia 30 kwietnia r. b. Komisja Główna zakończyła swe prace nad projektem Statutu synodalnego. Obecnie projekt się przepisuje na powielaczu i w końcu maja, stosownie do zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity, będą przesłane egzemplarze projektu tylko członkom Synodu, t. j. tym, którzy czy to na mocy prawa ogólnego, czy też z wyboru księży kandekanalnych mają brać udział w czynnościach i posiedzeniach synodalnych. Jednocześnie z projektem Statutu, albo nawet wcześniej, będzie przesłany Regulamin czynności synodalnych. Ścisłe przestrzeganie przepisów Regulaminu jest niezbędne, od tego bowiem zależy porządek w obrzędach i pracach synodalnych.

Kurs dla Zarządów Stow. Młodzieży Polskiej w wilnie. — W kwietniu r. b. odbył się w Wilnie kurs dla członków Zarządów Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. Na kurs zjechała młodzież zarówno męska, jak i żeńska w liczbie 70 osób. Wygłoszone referaty obejmowały działy: oświatowy, wychowawczy, przysposobienia rolniczego, organizacyjny, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Dla powodzian na terytorjum archidiecezji wileńskiej. — I. I. E.E. Księża Biskupi wszystkich niemal diecezyj Polski wydali do duchowieństwa i wiernych specjalne odezwy, nawołujące do ofiar na rzecz powodzian na terytorjum archidiecezji wileńskiej.

II-gi zlot Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej Związku Wileńskiego. — Łącznie z Kongresem Eucharystycznym odbył się w Wilnie II-gi zlot S. M. P. Zlot rozpoczął się uroczystem nabożeństwem w Bazylice wileńskiej, które odprawił J. E. Ksiądz Arcybiskup. Po nabożeństwie na placu katedralnym odbyła się defilada oddziałów męskich i żeńskich S. M. P., poczem otwarcie zjazdu w sali miejskiej. Po zagajeniu i przemówieniach powitalnych, wygłosił referat n. t. „S. M. P. jako armja, walcząca o oddanie Polski Chrystusowi“ p. E. Andruszkiewicz. Stowarzyszenia Mł. Pol. wzięły udział w pracach Kongresu Eucharystycznego w sekcji młodzieży pozaszkolnej, podczas obrad której referat n. t. „Młodzież, skupiona koło Eucharystji, jako zadatek wielkości Narodu i Państwa“ wygłosił pan Henryk Dembiński, zaś p. Stanisław Stomma n. t. „Znaczenie Eucharystji w życiu i wychowaniu młodzieży pozaszkolnej“. Młodzież, wzięła udział w procesjach i wszystkich uroczystościach kongresowych. Przybyło na zlot 2800 osób.

Komunikat Misyj Wewnętrznych. — Rada Archidiecezjalna „Pobożnego Stowarzyszenia dla Misyj Wewnętrznych“ najuprzejmiej powiadamia, że został wydany nowy nakład legitymacyj członkowskich z modlitwami misyjnemi w języku polskim i litewskim. Cena 5 groszy. Rada prosi rozszerzać te modlitwy nietylko wśród członków, ale i innych. Chodzi bowiem o to, by jak najszerszy ogół wiernych zachęcić do odmawiania modlitw na intencję misyj.

Ks. Marcinowski
Sekretarz Generalny.

Z życia katolickiego po całym świecie.

Rzym i Włochy. — Dnia 24 kwietnia r. b. Ojciec św. nieprzewidzianie wziął udział w inauguracji nowego Kolegjum Propagan-

dy. Tłumy entuzjastycznie witały przejeżdżającego ulicami Rzymu Ojca św., który z samochodu nieustannie je błogosławił.— Ostatniemi czasy Oiciec św. przyjął na audjencji szereg Biskupów polskich, jak np. J. Em. Kardynała Hlonda, prymasa Polski, J. E. Arcybiskupa Sapiehę, J. E. Biskupa Nowaka, J. E. Ks Biskupa Adamskiego. J. E. Ks Biskup Łucki, Szelążek, był przyjęty jednocześnie z przedstawicielami Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycieli Szkół powszechnych, do których Ojciec św. wygłosił podniosłe przemówienie. — W dniach 4—8 maja r. b., w związku z jubileuszem soboru w Efezie, odbył się w Rzymie narodowy kongres Maryański, w czasie którego w bazylice Santa Maria Maggiore odprawiona została pontyfikalna Msza św. w obrządku wschodnim. W czasie kongresu wygłosił przemówienie kardynał Ceretti. W procesji, podczas której przeniesiony był cudowny obraz Najświętszej Panny Większej do Lateranu i z powrotem, rozwinięta została cała świetność obrządków zarówno łacińskiego, jak i wschodniego. — 5 maja r. b. zmarł w Rzymie Kard Pompili, wikarjusz Rzymu. Uroczystości pogrzebowe odbyły się w bazylice Laterańskiej. Następcą zmarłego ma być kard. Marchetti Selvaggiani, któremu Ojciec św. już w lipcu ub. roku polecił sprawę budowy nowych kościołów parafjalnych w nowych dzielnicach Rzymu.—Dnia 15 maja b. r. Ojciec św. zejdzie do bazyliki św. Piotra, gdzie odprawi Mszę św. w obecności pielgrzymek, które przybędą do Rzymu dla uczczenia 40-ej rocznicy encykliki społecznej „Rerum novarum“.

Francja. — Urząd lekarski badawczy w Lourdes stwierdził nowe, naukowo niewytłumaczone uzdrowienie chorej na otwartą gruźlicę panny Marji Chauvin, pochodzącej z rodziny, dziedzicznie obciążonej gruźlicą, w której wszyscy umierali na choroby płucne lub sercowe. Uzdrowienie nastąpiło jeszcze w sierpniu 1929 r., teraz jednak dopiero po licznych badaniach i ciągłych obserwacjach wzmiankowany urząd lekarski mógł ogłosić swoje orzeczenie. — W Paryżu odbył się niedawno narodowy kongres katolickich sekretarjatów społecznych, rozsianych po całej Francji. Zadaniem sekretarjatów jest tworzenie środowisk pracy społecznej, celem przeciwdziałania agitacji czerwonych syndykalistów. Sekretarjaty organizują więc szkoły nauk społecznych, urządzają wykłady o zagadnieniach socjalnych, popierają związki robotnicze, ułatwiając im korzystanie z praw ubezpieczeń społecznych, zakładając kasy wzajemnej pomocy i t. p. Sekretarjaty rozwijają się bardzo dobrze, a jako przykład tego rozwoju można zacytować fakt zapisania się do ubezpieczeń społecznych za ich pośrednictwem 106 tysięcy członków w samym tylko depertamencie Nord, opaopanowanym przez syndykalistów marksistowskich.

Czechosłowacja. — Czeskie katolickie zakłady naukowe połączyły się w związek, idąc za przykładem katolików niemieckich w Czecho-Słowacji. Zadaniem związku będzie m. in. troska o to, by katolickie szkoły prywatne wszelkiego typu mogły skutecznie konkurować z publicznemi szkołami państwowemi. Na czele nowej organizacji stanął Msgr. dr. Barta, biskup z Budojowiec. Jak słychać, w związku z realizacją programu Akcji katolickiej w Słowacji, ma być tam stworzona również katolicka centrala szkolna.

Palestyna. — W dniach od 17 do kwietnia rb. na górze Karmelu odbyły się wielkie uroczystości, w których wziął udział Episkopat łaciński i wschodni. Zakon Karmelitów reprezentowany był przez generała i 70 prowincjałów. Uroczystości te odbyły się z okazji trzechsetnej rocznicy ponownego objęcia kolebki zakonu — góry Karmelu. W roku bieżącym mijają trzy wieki od chwili, gdy karmelitanie bosi po swojej reformie na Zachodzie mogli ponownie osiąść na świętej górze swego Patrjarchy Eljasza.

Z życia katolickiego w kraju.

Archid. gniezn. i poznań. — Dla obmyślenia środków walki z demoralizacją Zarząd Związku Sodalicyj Maryańskich w archidiecezjach gnieźnieńskiej i poznań-

skiej zwołał w dniu 27 b. m. zebranie zarządów wszystkich Sodalicyj wraz z ich księżmi moderatorami. Po wysłuchaniu referatu i obszernej dyskusji, uchwalono m. in. środkami walki: 1) zaprosić społeczeństwo na wielkie zebranie, wyjaśniające stanowisko katolickie w tej sprawie; 1) zwrócić się do dyrekcji Polskiej Katolickiej Agencji Prasowej, aby stale dawała recenzje premjer sztuk teatralnych i ważniejszych filmów, kwalifikujące je ze stanowiska moralności chrześcijańskiej.

Archid. warszawska. — W piątek dn. 8-go bm. wyjechała do Rzymu narodowa pielgrzymka robotnicza w związku z uroczystościami jubileuszowemi encykliki „Rerum novarum". Pielgrzymkę prowadzi J.E. Ks. Dr. H. Przeździecki, Biskup Podlaski. W pielgrzymce uczestniczy 220 osób. Z Warszawy pielgrzymka wyjechała po uroczystem nabożeństwie, odprawionem w kościele św. Marcina. — Dnia 14 b. m., w święto Wniebowstąpienia, odbędzie się w stolicy uroczysty obchód 40-lecia encykliki Papieża Leona XIII „Rerum novarum", urządzony staraniem komitetu, złożonego z przedstawicieli: Stowarzyszenia robotników chrześcijańskich, chrześcijańskich Związków zawodowych, chrześcijańskiego Uniwersytetu robotniczego, Towarzystwa Domu ludowego im. Leona XIII, chrześcijańskiego związku młodzieży pracującej, polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji i innych organizacyj chrześcijańsko-społecznych.

Diecezja katowicka. — J. E. Ks. Biskup Katowicki utworzył biuro diecezjalne dla Akcji katolickiej w Katowicach i zamianował jego kierownikiem ks. prałata Józefa Gawlinę, dyrektora diecezjalnego Akcji katolickiej. W marcu udzielił Ks. Biskup najpierw paniom, następnie panom z inteligencji rekolekcyj, których celem m. in. było przygotowanie tej warstwy społeczeństwa do Akcji katolickiej. W dniach 22-24 marca r. b. Ks. Biskup zorganizował kurs Akcji katolickiej dla dwóch ostatnich roczników śląskiego Seminarjum duchownego w Krakowie; w kursie tym brały również udział ostatnie dwa roczniki Seminarjum częstochowskiego. Rok 1931 przewidział Ks. Biskup, jako rok przygotowawczy dla Akcji katolickiej. W najbliższych miesiącach zwróci się uwagę na sodalicje i kongregacje, jako organizacje, nie należące, co prawda, do Akcji katolickiej, lecz będące jej przedszkolem. Dla nich przedewszystkiem urządzi diecezja zjazd maryański w Piekarach w dniu 15 sierpnia r. b.

Diecezja włocławska. — Dn. 27—29 czerwca rb. odbędzie się w Kaliszu 1-szy diecezjalny Kongres Eucharystyczny, w którym wezmie udział J. E. Ks. Kardynał Hlond i szereg Księży Biskupów.

Diecezja łomżyńska. — Dn. 29 kwietnia rb. odbył się w Łomży ogólny zjazd delegatek Pań Miłosierdzia po wezwaniem św. Wincentego á Paulo, organizacyj, powołanych do życia na terenie diecezji Łomżyńskiej dekretem JE. Ks. Biskupa Łomżyńskiego z dn. 1-go stycznia 1930 roku. W zjeździe wzięło udział około 50 delegatek. Po Mszy św. w serdecznych słowach przemówił do zebranych Ks. Biskup Łukomski. Referat o dzisiejszych zadaniach akcji dobroczynnej wygłosił ks. infułat Szczęsnowicz, dyrektor diecezjalny organizacji, poczem JE. Ks. Biskup Dembek wygłosił przemówienie, informując o sposobie prowadzenia akcji dobroczynnej. Zjazd wykazał duże zainteresowanie sprawą dobroczynności i miłosierdzia chrześcijańskiego.

Od Administracji.

Uprzejmie prosimy o regulowanie prenumeraty za pierwsze i nadsyłanie na drugie półrocze 1931 r. za łaskawem pośrednictwem P.W. XX. Dziekanów.

Drukowane za zezwoleniem JE. Księdza Arcybiskupa-Metropolity.

Redaktor i Wydawca
Ks. LEON ŻEBROWSKI
Kapit. Kan. Metropol.